

Stanovisko Hospodářské komory ČR k „Východiskům aktualizace Státní energetické koncepce ČR a souvisejících strategických dokumentů“

Státní energetická koncepce ČR (SEK) představuje strategický dokument, který významným způsobem ovlivní nejen nastavení podnikatelského prostředí v ČR, ale bude mít i zásadní dopad na celkové směřování české ekonomiky.

SEK musí být založena nejen na popisu stávající situace v ČR (včetně potenciálu tuzemských OZE, úspor či potenciálu jaderných kapacit), **ale musí zohledňovat i schválenou a v některých případech stále dojednávanou legislativu na evropské úrovni** (revize směrnic o OZE, EED, EPBD, REPowerEU, taxonomie atd.). Tato evropská legislativa jde i nad rámec balíčku Fit for 55, na který se podkladový dokument odkazuje, a stanovuje množství klimatických cílů a subcílů, které je třeba vzít v potaz, a současně je klíčová i z pohledu povolovacích řízení či podmínek financování.

Je rovněž nezbytné, **aby SEK přispěla jak k zajištění stabilních dodávek energií a konkurenceschopných cen energií, které by měly být obdobné jako v okolních zemích, a v ideálu i levnější**, tak k podpoře lokálních zdrojů. Stát by měl zajistit nejen výrazně rychlejší a jednodušší povolování těchto zdrojů, ale současně by měl navíc vytvořit trh či podmínky pro dlouhodobé smlouvy, které stabilizují ceny pro odběratele, avšak současně zajistí investice pro výstavbu nových zdrojů.

SEK musí zohledňovat mezinárodní situaci (odklon od ruských energetických zdrojů, rychlejší uzavírání uhelných elektráren v okolních zemích, plány EU na zajištění soběstačnosti atd.) i změny na straně poptávky (elektrifikace dopravy a vytápění povede k nárůstu spotřeby elektřiny o desítky procent). Současně musí reflektovat realitu energetických trhů v EU, neboť cenotvorba elektřiny probíhá na liberalizovaném velkoobchodním trhu napříč více či méně propojenými trhy. Pravidla trhu s elektřinou budou přitom nyní procházet revizí, kterou by SEK měla reflektovat (zejména podpora dlouhodobých smluv).

SEK musí přispět k zajištění energetické bezpečnosti ČR, jejímž klíčovým atributem musí být soběstačnost ve výrobě. V podmínkách volného trhu je vhodné energetickou soběstačnost chápat jako dostatek disponibilního výkonu na území ČR, tj. schopnost pokrýt spotřebu z domácích zdrojů, pokud bude třeba. Kromě výroby elektřiny je tak žádoucí stanovit i strategii pro zajištění zemního plynu, vodíku a celkovou elektrifikaci hospodářství, včetně zajištění tepla. SEK současně musí být dostatečně flexibilní, aby nechávala otevřené různé cesty v závislosti na technickém a technologickém pokroku. Zajištění cíle energetické bezpečnosti a závazku pro podíl OZE na spotřebě bude vyžadovat výstavbu OZE i jádra.

Při přípravě SEK a ve východiscích je tak podle Hospodářské komory ČR důležité zohlednit následující připomínky:

- SEK musí vyjít z podrobné analýzy všech dostupných zdrojů a zohlednit energetickou bezpečnost, proveditelnost, ekonomické náklady, plnění dekarbonizačních závazků, připravenost elektroenergetických sítí a dopady na tyto sítě. Tato analýza ve výsledku musí **definovat optimální cílový stav z hlediska energetické suverenity**. Bude muset jít o dokument vyvažující 3 zásadní imperativy: cenovou dostupnost zajišťující konkurenceschopnost českého podnikatelského sektoru, udržitelnost (dekarbonizaci) a energetickou bezpečnost.
- **Porovnání „business-as-usual“ scénáře se stanovenými cíli a závazky umožní stanovení oblastí s potřebou veřejného zásahu.** Řešení některých problémů může zároveň ovlivnit další oblasti. Např. dekarbonizace prostřednictvím elektrifikace spotřeby zvýší potřebu vzniku nových zdrojů. Tržní vývoj povede k odstavení uhelných zdrojů okolo roku 2030 a po roce 2030 budou navíc končit i některé současné OZE i plynové zdroje. Poptávka ale bude dál narůstat, takže je třeba zajistit dostatečnou domácí instalovanou kapacitu, jejíž nedostatek by mohl hrozit cíl energetické bezpečnosti ČR. Bude tak třeba zajistit investice do nových zdrojů elektřiny.
- **Pro samotnou aplikaci optimálního scénáře je nezbytné zajistit podmínky pro jeho naplnění (preferované typy veřejné podpory, řízení procesů,**

harmonogram, legislativní prostředí). Pro každé dílčí opatření může být více konkrétních nástrojů. V zájmu dlouhodobého snížení nákladů by měly být preferovány tržní mechanismy (aukce na CfD, kapacitní trh, odstranění bariér pro využití flexibility atd.). Nástroje by měly obsahovat i konkrétní potřebné legislativní změny, které umožní skutečnou implementaci SEK.

- Vedle přípravy časových harmonogramů jednotlivých scénářů je třeba při přípravě SEK **zvážit i harmonogram aktualizace dokumentu v budoucnu.** Pravidelné aktualizace by měly probíhat periodicky ve střednědobém horizontu. SEK je nutné připravovat a následně aktualizovat v návaznosti na Národní klimaticko-energetický plán (NKEP), Politiku ochrany klimatu (POK) a hodnocení zdrojové přiměřenosti ČEPS a ENTSOE o bezpečnosti dodávky
- **Klíčem k úspěšné změně SEK bude nastavení procesu „governance“.** Je nezbytné zajistit konzistentní přípravu SEK, POK a NKEP, což vyžaduje široké mezirezortní propojení, znalost technických a technologických trendů, EU legislativy napříč množstvím sektorů. SEK musí zahrnovat i aplikační strategii. Ta ke správnému nastavení nezbytně vyžaduje, aby se do přípravy SEK a jejích následných aktualizací krom relevantních státních institucí zapojily také odborné kapacity, zástupci energetického sektoru a zástupci odběratelů.
- Vzhledem ke strategickému významu SEK pro celou českou ekonomiku a současně k potřebě efektivní mezirezortní koordinace, by **odpovědnost za přípravu SEK měla spadat pod vrcholové politické vedení.** U jednotlivých cílů bude třeba specifikovat, jak se dosáhnou, rozdělit odpovědnost za implementaci konkrétním útvarům/ministerstvům. Průřezová opatření by tak měla být koordinována Úřadem vlády. Kromě MPO a MŽP, které se na vzniku SEK historicky podílely, by se mělo zapojit i Ministerstvo financí a Ministerstvo dopravy, v prvním případě kvůli nutnosti zajistit financování podporovaných aktivit, v druhém kvůli tomu, že na dopravu připadá cca čtvrtina veškeré spotřebované energie a sektor bude muset projít významnou proměnou.

V Praze 12. dubna 2023